

Quickscan

In het kader van de Wet natuurbescherming en
Omgevingsverordening Zuid-Holland

Plangebied: Antes-locatie, Poortugaal

Opsteller(s): M.J.A. van der Neut

Quickscan

In het kader van de Wet natuurbescherming en Omgevingsverordening Zuid-Holland

Ondertitel	Plangebied: Antes-locatie, Poortugaal
Opsteller(s)	M.J.A. van der Neut
Datum	21-10-2021
Versienummer	03
Rapportkenmerk	ER20210611v03
Aantal pagina's	56
Opdrachtgever	Staat Bouwmanagement
Contactpersoon	E. Ewalt
Kwaliteitscontrole	L. Boon & K.J. van Veen
Wijze van citeren	Neut, M.J.A. van der, 2021. Quickscan. In het kader van de Wet natuurbescherming en Omgevingsverordening Zuid-Holland. Plangebied: Antes-locatie, Poortugaal. Rapportkenmerk: ER20210611v03. Ecoresult B.V., Dordrecht.

Ecoresult B.V.
Van Ravesteyn-erf 156
3315 DK Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

© copyright Ecoresult B.V. 2021

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.

Ecoresult B.V. kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Doel.....	5
1.3	Onderzoeksmethodiek.....	5
1.4	Leeswijzer.....	7
2	Toelichting onderzoekskader.....	9
2.1	Wet natuurbescherming.....	9
2.1.1	Bescherming van gebieden.....	9
2.1.2	Bescherming van soorten.....	10
2.1.3	Bescherming van houtopstanden.....	11
2.2	Omgevingsverordening Zuid-Holland.....	12
3	Omschrijving plangebied.....	13
3.1	Algemeen.....	13
3.2	Beschrijving.....	13
3.3	Geplande ingrepen.....	17
3.3.1	Omschrijving werkzaamheden.....	17
3.3.2	Werkplanning, werktijden en realisatieperiode.....	17
3.3.3	Methode uitvoering: materieel en werkwijze.....	17
3.3.4	(ontwerp-)tekening.....	18
4	Onderzoeksresultaten beschermde gebieden.....	19
4.1	Wet natuurbescherming.....	19
4.1.1	Natura 2000.....	19
4.2	Omgevingsverordening Zuid-Holland.....	21
4.2.1	Natuurnetwerk Nederland.....	21
4.2.2	Belangrijk weidevogelgebied.....	21
4.2.3	Strategische reservering natuur.....	21
5	Beschermde houtopstanden.....	23
6	Onderzoeksresultaten beschermde soorten.....	25
6.1	Soorten Vogelrichtlijn.....	25
6.1.1	Bronnenonderzoek.....	25
6.1.2	Verkennd veldonderzoek.....	26
6.1.3	Effectbeoordeling en toetsing.....	28
6.2	Soorten Habitatrichtlijn.....	30
6.2.1	Bronnenonderzoek.....	30
6.2.2	Verkennd veldonderzoek.....	30
6.2.3	Effectbeoordeling en toetsing.....	33
6.3	Nationaal beschermde soorten.....	35
6.3.1	Bronnenonderzoek.....	35
6.3.2	Verkennd veldonderzoek.....	36
6.3.3	Effectbeoordeling en toetsing.....	37

7 Conclusies en aanbevelingen.....	39
7.1 Algemeen.....	39
7.2 Beschermde gebieden.....	39
7.2.1 Wet natuurbescherming.....	39
7.2.2 Omgevingsverordening Zuid-Holland.....	39
7.3 Beschermde houtopstanden.....	40
7.4 Beschermde soorten.....	40
7.4.1 Soorten Vogelrichtlijn.....	40
7.4.2 Soorten Habitatrichtlijn.....	41
7.4.3 Nationaal beschermde soorten.....	41
7.5 Samenvatting benodigd onderzoek.....	42
7.6 Aanbevelingen.....	42
8 Geraadpleegde bronnen.....	45
8.1 Literatuur.....	45
8.2 Internet.....	45
Bijlage 1 Foto-impressie onderzoeksgebied.....	47

1 Inleiding

1.1 *Aanleiding*

In opdracht van Staat Bouwmanagement heeft Ecoresult B.V. een quickscan uitgevoerd voor het plangebied genaamd: Antes-locatie, Poortugaal. De aanleiding voor dit verzoek is de voorgenomen sloop van de panden binnen het plangebied (zie verder hoofdstuk 3.3) en het onderzoeken van mogelijke woningbouw op een deel van de locatie. Deze ontwikkelingen kunnen schadelijke effecten hebben op beschermde soorten en natuurgebieden. Wet- en regelgeving voor flora, fauna en natuurgebieden kan hierdoor worden overtreden. Deze quickscan zoomt in op de (mogelijke) effecten door de activiteiten en op welke wijze gehandeld kan worden. Mochten de voorgenomen ontwikkelingen wijzigen dient voorliggend ecologisch onderzoek te worden geactualiseerd. De resultaten in voorliggende quickscan zijn drie jaar geldig.

1.2 *Doel*

Door middel van een oriënterend bronnen- en veldonderzoek zal worden onderzocht of de voorgenomen ontwikkelingen kunnen leiden tot:

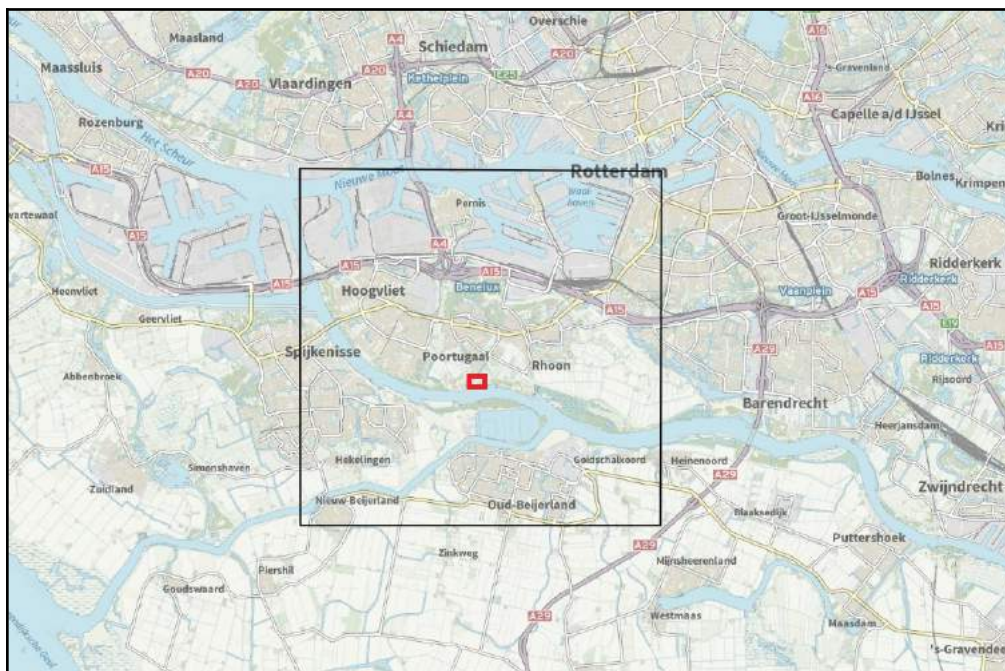
- Overtreding van verbodsbepalingen voor (potentieel) aanwezige soorten flora en fauna. In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).
- Een (significant) negatief effect op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).
- Overtreding van verbodsbepalingen voor (potentieel) aanwezige houtopstanden. In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).
- Een (significant) negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Of negatief effect op anderzijds beschermde natuurgebieden op provinciaal niveau (o.a. bijzondere provinciale natuurgebieden, bijzondere provinciale landschappen, belangrijke weidevogelgebieden en strategische reservering natuur). In het kader van de Omgevingsverordening Zuid-Holland.

1.3 *Onderzoeksmethodiek*

De quickscan komt tot stand door middel van een verkennend veldonderzoek en bureaustudie.

- Het verkennend veldonderzoek is uitgevoerd op 29-04-2021 door M. van der Neut, ecologisch deskundige¹ bij Ecoresult B.V. Het complete plangebied alsmede een zone rondom het plangebied is – daar waar nodig met hulp van een verrekijker en een zaklamp– onderzocht.
- Op 07-06-2021 is op de Antes-locatie een aanvullend veldonderzoek uitgevoerd door L. Boon, ecologisch deskundige bij Ecoresult B.V.
- Op 10-09-2021 is een aanvullend veldonderzoek uitgevoerd door M. van der Neut gericht op het groengebied tussen de Antes-locatie en de Albrandswaardse Haven.
- Ten behoeve van de bureaustudie is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) op 21-6-2021 geraadpleegd om een indruk te krijgen van de aanwezigheid van beschermde soorten rondom het plangebied tot een afstand van 5 kilometer tot het plangebied. De tabellen in hoofdstuk 6 zijn gebaseerd op waarnemingen uit de NDFF database van de afgelopen 5 jaar in het weergeven grid (zie Afbeelding 1). Op basis van het bronnenonderzoek en de aanwezige habitats was een goede inschatting van de potenties en aan- of afwezigheid van de beschermde soorten te maken.
- Voor het onderzoek naar beschermde natuurgebieden en houtopstanden is gebruik gemaakt van de online viewers die de provincie en gemeente ter beschikking heeft gesteld. Hierdoor zal in deze quickscan altijd aan actueel beeld worden weergegeven van gebiedsgrenzen, doelstelling etc.

¹ Voor een definitie van ecologisch deskundige wordt verwezen naar <https://mijn.rvo.nl/ecologisch-deskundige?inheritRedirect=true>

Afbeelding 1. Grid waarbinnen NDFF-waarnemingen zijn gezocht. De rode contour geeft het plangebied weer. Bron: NDFF.

- Naast het gebruiken van de NDFF (zie hierboven) is gebruik gemaakt van waarnemingen uit eigen database via waarneming.nl². In het kader van diverse soortonderzoeken en inventarisaties heeft Ecoresult B.V. door de jaren heen een aanzienlijke database opgebouwd met eigen waarnemingen van het Antes-terrein en directe omgeving.
- Nader onderzoeken steenmarter³ en vleermuizen⁴ 2020. In het kader van de sloop van diverse gebouwen heeft Ecoresult B.V. in 2020 nader onderzoek uitgevoerd naar steenmarter en vleermuizen op de zuidelijke helft van het Antes-terrein, aangrenzend aan het huidige onderzoeksgebied (zie Afbeelding 3).

1.4 Leeswijzer

In deze rapportage wordt allereerst het kader beschreven waar aan getoetst wordt. Vervolgens worden het plangebied en de geplande activiteiten beschreven. Hierna worden per beschermingsregime de voor het plangebied relevante beschermde gebieden en beschermde soorten en houtopstanden beschreven en beoordeeld. In de conclusie worden de resultaten van dit oriënterend onderzoek samengevat en wordt (indien van toepassing) geadviseerd welk nader onderzoek noodzakelijk is. Afgesloten wordt met een bronvermelding en een fotobijlage van het oriënterend veldbezoek.

2 <https://waarneming.nl>

3 De Haan, 2020

4 Fokker, 2020

2 Toelichting onderzoekskader

2.1 *Wet natuurbescherming*

De Wet Natuurbescherming (Wnb) regelt de bescherming van beschermde natuurgebieden (Natura 2000) en regelt de soortbescherming. De provincies zijn voor de Wet Natuurbescherming het bevoegd gezag en regelen tevens de vergunning en ontheffingen. De bescherming van de Wet Natuurbescherming is grofweg op te delen in 3 categorieën.

2.1.1 Bescherming van gebieden

De Wnb richt zich met de bescherming van natuurgebieden uitsluitend op de Natura 2000-gebieden. De verschillende Natura 2000 gebieden zijn deels aangewezen voor specifieke Vogelrichtlijnsoorten, Habitatrichtlijnsoorten en/of habitattypen. Invloeden (ook van buiten het Natura 2000 gebied) mogen deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen. Daarnaast mag het oppervlakte van het Natura 2000 gebied niet worden aangetast.

2.1.1.1 Toetsing stikstofemissies Natura 2000

Sinds 1 juli 2021 geldt een partiële vrijstelling van de Natura 2000-vergunningplicht voor de gevolgen van stikstofdepositie door een bij Amvb aan te wijzen activiteiten van de bouwsector. De vrijstelling geldt alleen voor tijdelijke stikstofemissies die tijdens de bouw- en aanlegfase veroorzaakt worden. De vrijstelling geldt niet voor structurele stikstofemissies als gevolg van een (veranderende) gebruiksfase of voor het delven van grondstoffen en de productie van bouwmaterialen. De vrijstelling omvat grofweg alle werkzaamheden die te maken hebben met sloopwerkzaamheden, werkzaamheden in het kader van bouwrijp maken, nieuwbouwwerkzaamheden en bijbehorende activiteiten en verkeersbewegingen. Tevens omvat de partiële vrijstelling onder andere ook werkzaamheden zoals baggerwerkzaamheden, aanleg van energievoorzieningen (zoals zonneparken) en de aanleg- en vervanging van wegen.

Stikstofemissies als gevolg van de gebruiksfase zoals bewoning, gebruik van een utiliteitsgebouw of verkeersaantrekkende werking dienen wel getoetst te worden aan de Natura 2000

instandhoudingsdoelstellingen, al dan niet door middel van een AERIUSberekening.

De partiële vrijstelling komt mede tot stand door de verwachte emissiebeperkingen die gerealiseerd worden door bestaand beleid. De emissiebeperkingen komen mede tot stand door veranderingen in de werkwijzen en door verplichtingen als gevolg van nieuwe maatregelen. Deze maatregelen omvatten onder andere:

- Het treffen van adequate maatregelen in de bouwregelgeving tot het beperken van emissies,
- Het inzetten op emissiearme aanbestedingen door rijksdiensten,
- Het stimuleren van de aanschaf van emissievrij materiaal en van ombouw naar emissievrij of emissiearm materieel,
- Het bevorderen van kennisontwikkeling en innovatie voor meer emissiearme bouw.

Initiatiefnemers zijn als gevolg van de partiële vrijstelling verplicht om stikstofemissies te beperken bij de werkzaamheden. De genoemde verplichting gaat gelden voor werkzaamheden die op grond van het Besluit bouwwerken leefomgeving reeds vergunningof meldingsplichtig zijn. In dit geval dient het bevoegd gezag voor de start van de werkzaamheden door de initiatiefnemer geïnformeerd te worden over de concrete invulling van deze verplichting. Men kan hierbij denken aan:

- Emissievrij/emissiearme mobiele werktuigen,
- Meer gebruik van prefab bouw materiaal (zoals off-site productie),
- Emissievrij materiaal,
- Emissiearme bouwconcepten en bouwlogistiek,
- Efficiëntere bouwprocessen en bouwlogistiek.

2.1.2 Bescherming van soorten

De Wnb onderscheidt drie verschillende beschermingsregimes, met elk hun eigen verbodsbepalingen (zie tabel 1). De eerste twee categorieën zijn gebaseerd op de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (uit 1979) en de Habitatrichtlijn (uit 1992). Het derde beschermingsregime betreft soorten die niet op Europees niveau beschermd zijn, maar wel op landelijk niveau: de Nationaal beschermde soorten (in de wet aangeduid als “andere soorten”).

Voor de soorten binnen dit beschermingsregime geldt een onderzoeksplicht, en bij negatieve effecten een ontheffingsplicht. De provincies kunnen aangeven of zij soorten uit deze lijst willen vrijstellen van ontheffingsplicht. Naar deze soorten is nader onderzoek of een ontheffing niet nodig, wel geldt ten alle tijde de zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat men bij werkzaamheden met mogelijk negatief effect

op planten en dieren, maatregelen dient te nemen (binnen wat redelijkerwijs van men verwacht kan worden) om onnodige schade aan planten of dieren te voorkomen⁵.

5 Ministerie van Economische zaken (2016) Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime Nationaal beschermde soorten (andere soorten) § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de des betreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Tabel 1: Soortenbescherming en verbodsbepalingen volgens de Wnb

2.1.3 Bescherming van houtopstanden

De bescherming van houtopstanden betreft voornamelijk een voortzetting van Boswet en richt zich op de instandhouding van het bosareaal. Bij houtopstanden groter dan 10 are of 20 rijbomen en gelegen buiten de bebouwde kom geldt een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. Deze voorwaarden zijn tevens van kracht als het slechts een deel van de houtopstand groter dan 10 are of 20 bomen in een rij betreft. Het onderdeel beschermde houtopstanden heeft geen betrekking op:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom,
- houtopstanden op erven of in tuinen,
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden,
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar,
- kweekgoed,
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen,
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden,
- het dunnen van een houtopstand,
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst,
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en zijn aangelegd na 1 januari 2013.

2.2 *Omgevingsverordening Zuid-Holland*

In de provinciale Omgevingsverordening is vastgelegd welke gebieden vanuit Nederlandse wetgeving worden beschermd. Onderdeel van de beschermd gebieden in de Omgevingsverordening is het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het Natuurnetwerk Nederland betreft een netwerk aan gebieden en verbindingzones die tezamen één geheel vormen en de Nederlandse natuurgebieden verbinden. Het NNN is verankerd in de bestemmingsplannen waarin de regels uit de provinciale Omgevingsverordening Zuid-Holland zijn verwerkt.

Het ruimtelijke beleid voor het NNN kent het “nee, tenzij” principe wat inhoudt dat ruimtelijke ontwikkelingen binnen het NNN niet zijn toegestaan tenzij deze geen schadelijke effecten op de aanwezige (natuur)waarden hebben. Deze waarden zijn vastgelegd als de “wezenlijke kenmerken en waarden” van het NNN. Elke provincie heeft zelf de regie over de invulling van deze kenmerken en waarden. In tegenstelling tot Natura 2000 is toetsing van externe effecten op de aanwezige kenmerken en waarden in de provincie Zuid- Holland niet van toepassing. Provincies zijn vrij dit nader in te vullen.

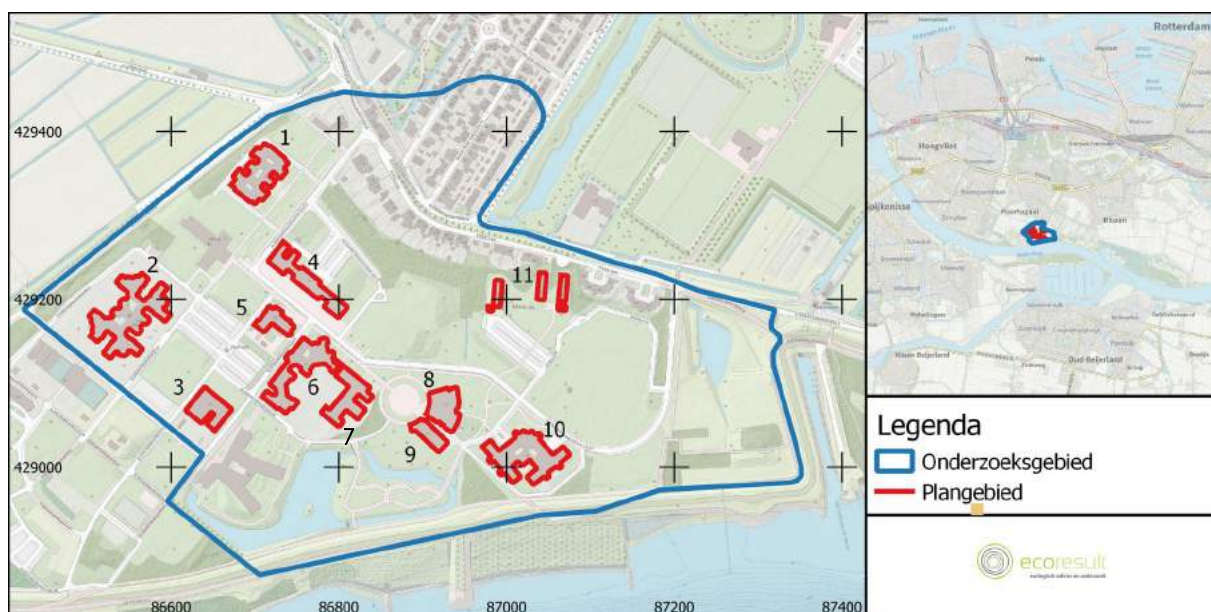
Naast het NNN kunnen provincies gebieden planologisch beschermen. In de provincie Zuid- Holland

betreft dit Belangrijk weidevogelgebieden en de Strategische Reservering Natuur. In sommige provincies zijn deze gebieden vervlochten binnen het kader van het NNN en geldt hiervoor eenzelfde toetsingskader.

3 Omschrijving plangebied

3.1 Algemeen

Het plangebied voor deze quickscan omvat 11 op termijn te slopen gebouwen behorende tot zorgkliniek Antes. Het terrein is gelegen aan de Albrandswaardsedijk 74 in het zuiden van Poortugaal, gemeente Albrandswaard, provincie Zuid-Holland. Tot het onderzoeksgebied behoort tevens het groen (gazon, struiken en bomen), water en de woningen langs de Albrandswaardsedijk en de Wilhelmina Geestraat. Dit gebied behoort tevens tot het onderzoeksgebied omdat het onderzoeksgebied mogelijk essentieel functioneel leefgebied (foerageergebied en vliegroute) vormt voor hier verblijvende vleermuizen.

Afbeelding 2. Ligging plangebied en het onderzochte gebied, voor regionale ligging zie kaartinset rechtsboven (Bron: PDOK). Ter verduidelijking zijn de gebouwen genummerd. Deze gebouwnummers in de verdere rapportage refereren naar deze nummering.

3.2 Beschrijving

- Het plangebied bestaat uit 11 gebouwen op de noordelijke helft van de Antes-locatie. Hieronder een korte beschrijving per gebouw:

- Gebouw 1: Dit gebouw is grotendeels opgetrokken uit baksteen in combinatie met trespa-gevelbeplating. Sommige delen kennen een plat dak terwijl andere delen een dakpannen lessenaarsdak kennen. Het gebouw kent enkel een begane grond. In de bakstenengevels zijn open stootvoegen aanwezig. Het gebouw doet dienst als kliniek.
- Gebouw 2: Dit gebouw kent een vergelijkbare bouwstijl als gebouw 1. Gebouw 2 is echter een stuk groter en doet tevens dienst als kliniek.
- Gebouw 3: Dit gebouw is opgetrokken uit trespa-panelen en baksteen en kent een plat dak. De zuidzijde kent een verdieping met kantoor. De noordelijke bakstenengevel kent open stootvoegen. Het gebouw doet dienst als distributiecentrum van TotaalVERS, een regionale leverancier van vers-, convenience- en diepvriesproducten. Aan de zuidzijde is een laad- en losterrein aanwezig.
- Gebouw 4: Dit gebouw bestaat grotendeels uit betonnen gevelblokken. Het gebouw kent grote raampartijen en bestaat enkel uit een begane grond. Op sommige plekken zijn trespa-gevepanelen aanwezig. Het gebouw doet dienst als werk en activiteitscentrum.
- Gebouw 5: Dit gebouw is voor het grootste gedeelte opgebouwd uit trespa-gevelpanelen. Enkel de noord- en zuidgevel zijn opgebouwd uit baksteen. Open stootvoegen ontbreken in deze gevels. Het gebouw kent enkel een begane grond en doet dienst als restaurant.
- Gebouw 6: Dit gebouw kent een plat dak met grotendeels bakstenengevels. In deze gevels zijn ter hoogte van de dakrand open stootvoegen aanwezig. Het gebouw kent, afgezien van een kleine golfplaten opbouw, een plat dak met metalen daktrim. Het gebouw doet dienst als intensief behandelcentrum.
- Gebouw 7: Dit gebouw vormt onderdeel van het intensieve behandelcentrum (gebouw 6) en kent een plat dak. Het gebouw is volledig opgetrokken uit trespa-gevelpanelen en is volledig omheind met een stalen hekwerk inclusief stroomdraad. Verdiepingen zijn afwezig.
- Gebouw 8: Dit gebouw is volledig opgetrokken uit golfplaten en kent een plat bitumen dak. Aan de noordzijde is een glazen uitbouw aanwezig met een golfplaten dak en houten balken. Verdiepingen zijn afwezig.
- Gebouw 9: Dit gebouw kent een vergelijkbare bouwstijl als gebouw 8. De noordelijke gevel van dit gebouw bestaat echter uit betonblokken. In het gebouw is onder andere een tandarts gevestigd.
- Gebouw 10: Dit gebouw is volledig opgetrokken uit baksteen, kent enkel een begane grond en een plat dak. De bovenste meter van de gevel bestaat uit trespa-gevelpanelen met een daktrim aan de dakrand. Afwatering vindt plaats via uitpandige regenpijpen. Open

stootvoegen zijn afwezig en het gebouw doet dienst als kliniek.

- Gebouw 11: Dit gebouw bestaat uit drie rijen identieke bungalows aan de noordrand van het Antes-terrein. De bungalows zijn opgetrokken uit baksteen en kennen een voor- en achtertuin. Ter hoogte van de dakrand bevinden zich kunststof boeiboorden. De ventilatievoegen in de gevels zijn afgedicht met bijenbekjes.
- Rondom de gebouwen bevinden zich gazons met bomen (solitair, in rij en groep) en plantsoenen met struiken en hagen, zie Afbeelding 3. Ter hoogte van gebouw 2 en 7 is een zomereikenlaan aanwezig. Aan de noordrand van het onderzoeksgebied bevindt zich een redelijk grote bosschage bestaande uit rhododendron, gewone es, zachte berk en grove den. Verder bestaat de directe omgeving van de gebouwen uit parkeerplaatsen, wegen en andere bestrating.
- Tussen de Antes-locatie en de Abrandswaardse Haven bevindt zich een relatief klein groengebied wat in gebruik is als schapenweide, zie Afbeelding 3. Verder zijn in dit gebied een vijver en diverse bosschages bestaande uit wilde lijsterbes, zwarte els, gewone es en veldesdoorn aanwezig. Rond de vijver staan een aantal grote solitaire schietwilgen. Aan de oostrand van het groengebied bevindt zich een klein schapenschuurtje.
- Straatverlichting is aanwezig in en rondom het plangebied door middel van lantaarnpalen en gebouwverlichting.
- Open water is in het onderzoeksgebied aanwezig in de vorm van twee vijvers. Naast de eerder genoemde vijver in het groengebied is op de Antes-locatie een beschoeide vijver te vinden. Door de oeverbeschoeiing is oevervegetatie in deze vijver nauwelijks aanwezig.
- De zuidgrens van het onderzoeksgebied wordt gevormd door de Nieuwe Dijk, gelegen langs de Oude Maas. De oevers van deze rivier vormen het Natura 2000-gebied Oude Maas, zie Afbeelding 4. In het noorden van het onderzoeksgebied ligt langs de Wilhelmina Geevestraat een begin 19^e eeuwse woonwijk. Deze woonwijk is ten behoeve van externe werking meegenomen tijdens het onderzoek. De ontwikkelingen kunnen namelijk effect hebben op in deze wijk verblijvende vleermuizen die bijvoorbeeld foerageren in het onderzoeksgebied of het onderzoeksgebied gebruiken als vliegroute.

Afbeelding 3. Overzicht schapenweide met schuurtje en enkele bosschages in het groengebied ten oosten van de Antes-locatie (Foto: M. van der Neut | Ecoresult B.V.).

Afbeelding 4. Impressie onderzoeksgebied (Foto: Leon Boon | Ecoresult B.V.).

Afbeelding 5. Zicht op Natura 2000-gebied Oude Maas (Foto: Leon Boon | Ecoresult B.V.).

Zie Afbeelding 3, 4, 5 en Bijlage 1 voor een foto-impressie van de gebouwen 1 tot en met 11.

3.3 *Geplande ingrepen*

3.3.1 Omschrijving werkzaamheden

De plannen bevinden zich nog in de oriëntatiefase. 11 gebouwen zullen gefaseerd worden gesloopt, waarbij er onder andere een onderzoek wordt uitgevoerd naar de haalbaarheid van woningbouw op een deel van de locatie. In voorliggende quickscan wordt vooruitlopend op de plannen zekerheidshalve rekening gehouden met de kap van bomen en verwijdering van struweel en aanwezige infrastructuur. Dit om de impact van de ontwikkeling in het kader van de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening scherp te krijgen.

3.3.2 Werkplanning, werktijden en realisatieperiode

Een gedetailleerde planning is nog niet beschikbaar. Vooralsnog wordt uitgegaan van start sloop Q2 2022. Een aantal gebouwen zal in 2023 gesloopt worden. Een doorlooptijd van de werkzaamheden is nog niet bekend.

3.3.3 Methode uitvoering: materieel en werkwijze

De exacte uitvoering van de werkzaamheden is nog onbekend. Er wordt uitgegaan van totale sloop m.b.v. groot materieel.

3.3.4 (ontwerp-)tekening

De plannen bevinden zich nog in de oriëntatiefase. Een ontwerptekening is op dit moment niet beschikbaar. Voorliggende quickscan richt zich primair op de sloop van de genoemde gebouwen en het benoemen van potentieel wettelijk beschermde plekken in het onderzoeksgebied zoals bosschages, vijvers en bomen.

4 Onderzoeksresultaten beschermde gebieden

4.1 Wet natuurbescherming

4.1.1 Natura 2000

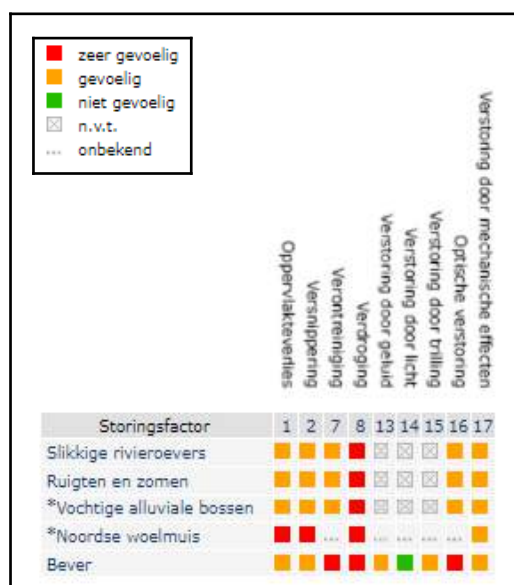
Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Oude Maas op 25 meter ten zuiden van het onderzoeksgebied (zie Afbeelding 6). Dit gebied kent geen stikstofgevoelige habitats. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied waar zich dergelijke stikstofgevoelige habitats bevinden vormt het Krammer-Volkerak op een afstand van circa 16 kilometer ten zuiden van het onderzoeksgebied.

Afbeelding 6. Plangebied (rode contour) en de nabijgelegen Natura 2000-gebieden (geel, blauw en groen) en stikstofgevoelige habitats (paars). Bron: AERIUS 2020.

De werkzaamheden binnen het plangebied behelzen de volledige sloop van 11 gebouwen en de mogelijke nieuwbouw van woningen en zorggebouwen op het terrein van zorgkliniek Antes. Vanwege de grootte van het plangebied, de afstand van 16 km tot dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied met stikstofgevoelig habitat en de veranderende gebruiksfase kunnen negatieve effecten in het kader van stikstofdepositie op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 gebieden niet op voorhand worden uitgesloten. Nader onderzoek in de vorm van een AERIUS-berekening is noodzakelijk om het effect van de veranderende gebruiksfase te toetsen.

Om het verstorende effect van de werkzaamheden op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Oude Maas te bepalen is gebruik gemaakt van de Effectenindicator⁶, zie Afbeelding 7. De werkzaamheden vinden buiten Natura 2000-gebied plaats, waardoor van oppervlakteverlies, verontreiniging of versnippering geen sprake is. De werkzaamheden vinden uitsluitend binnendijs plaats. Mechanische effecten, optische verstoring en verstoring door geluid en licht op het buitendijs gelegen Natura 2000-gebied kunnen derhalve worden uitgesloten. De werkzaamheden hebben geen verdrogend effect, omdat er als gevolg van de werkzaamheden geen effect op de waterhuishouding van de Oude Maas optreedt. Indien heiwerkzaamheden of andere trilwerkzaamheden plaatsvinden dient nader onderzoek naar bever plaats te vinden. In dergelijk geval kunnen negatieve effecten als gevolg van deze werkzaamheden op bever namelijk niet worden uitgesloten.

Afbeelding 7. Uitkomst effectenindicator voor Natura 2000-gebied Oude Maas en de activiteit 'woningbouw'.

6 <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?selectGebied=108&selectActiviteit=Woningbouw&submit=Toon+effecten&subj=effectenmatrix>

4.2 *Omgevingsverordening Zuid-Holland*

4.2.1 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied is niet gelegen in het Natuurnetwerk Nederland (NNN), zie Afbeelding 8. Het dichtstbijzijnde onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is de Oostpunt op circa 900 meter ten westen van het plangebied⁷.

Op basis van de afstand van deze gebieden tot het plangebied en de aard van de activiteiten die hier zullen plaatsvinden valt op voorhand uit te sluiten dat er sprake is van (tijdelijke) negatieve impact op de wezenlijke kenmerken en waarden van bovengenoemde gebieden. Nader (veld)onderzoek is niet noodzakelijk. De Omgevingsverordening Zuid-Holland wordt niet overtreden.

4.2.2 Belangrijk weidevogelgebied

Het plangebied is niet gelegen in een Belangrijk weidevogelgebied. Diverse polders tussen Spijkenisse en Zuidland, op een afstand van ca. 6,6 km ten westen van het plangebied, zijn bestemd als Belangrijk weidevogelgebied, zie Afbeelding 8. Op basis van de afstand van deze gebieden tot het plangebied en de aard van de activiteiten die hier zullen plaatsvinden valt uit te sluiten dat er sprake is van (tijdelijke) negatieve impact op bovengenoemd gebied. Nader (veld)onderzoek is niet noodzakelijk.

4.2.3 Strategische reservering natuur

Dichtstbijzijnde gebieden die aangewezen zijn voor Strategische reservering natuur betreft de noordzijde van de polder Kortland langs de Groote- of Achterwaterschap, tussen de Nederwaard en de Zijdeweg, op een afstand van circa 19 kilometer ten oosten van het plangebied⁸. Op basis van de afstand van deze gebieden tot het plangebied en de aard van de activiteiten die hier zullen plaatsvinden valt uit te sluiten dat er sprake is van (tijdelijke) negatieve impact op bovengenoemd gebied. Nader (veld)onderzoek is niet noodzakelijk. De Omgevingsverordening Zuid-Holland wordt niet overtreden.

⁷ <https://pzh.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=698b578f8bf34f5ab624e1f2ae687199&extent=33428.9852%2C415026.1883%2C131473.1813%2C477053.124%2C28992>

⁸ Vanwege de grote afstand niet op Afbeelding 9 weergegeven.

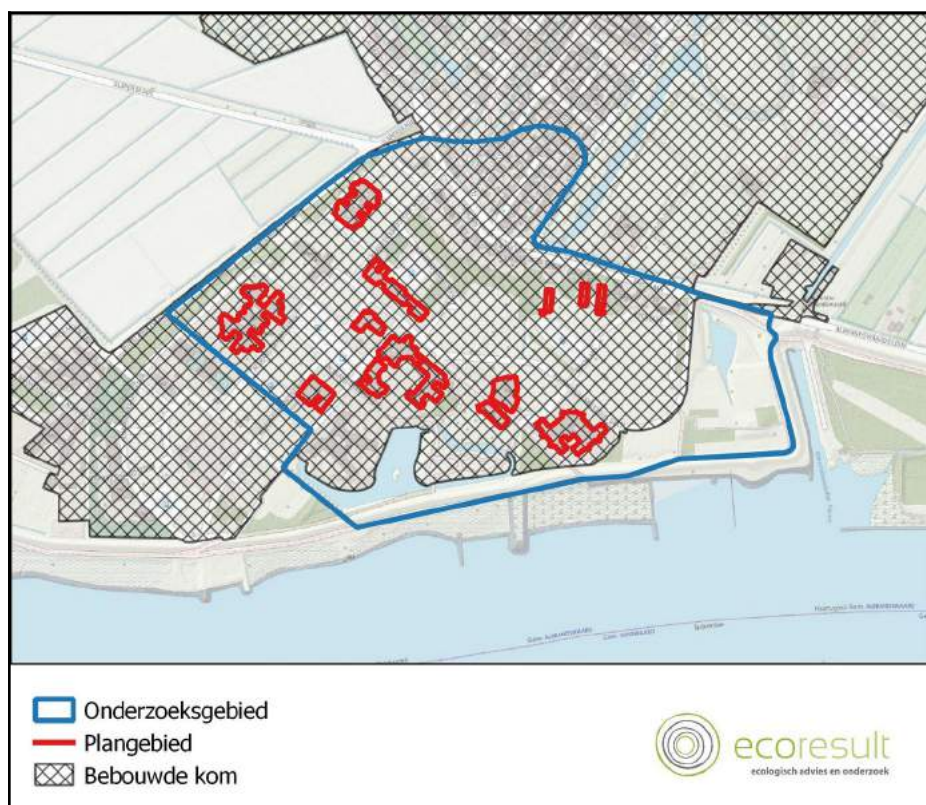
Afbeelding 8. Ligging plangebied (rode contour) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland. Bron: <https://pzh.maps.arcgis.com/>.

5 Beschermd houtopstanden

Er zijn een rij van meer dan 20 bomen, of een houtopstand van 10 are of meer aanwezig binnen het plangebied. Daarnaast bevindt het plangebied zich gedeeltelijk buiten de bebouwde kom van Poortugaal (zie Afbeelding 9 en zijn werkzaamheden gepland waarbij houtopstanden groter dan 10 are of 20 bomen in een rij gekapt of gerooid (ontwortelen) worden.

In dit geval dient ten minste 6 weken vóór het vellen een kapmelding gedaan te worden bij de provincie. Binnen drie jaar nadat een houtopstand is geveld dient op de plaats van velling te worden herplant of moet er sprake zijn van een natuurlijke verjonging.

Als Gedeputeerde Staten het kappen niet toestaan, dan wordt dat binnen 6 weken gemeld aan de melder en de grondeigenaar

Afbeelding 9. Ligging plangebied ten opzichte van bebouwde kom.

6 Onderzoeksresultaten beschermde soorten

6.1 Soorten Vogelrichtlijn

6.1.1 Bronnenonderzoek

6.1.1.1 Nationale Databank Flora en Fauna

Soort	Beschermingsregime
Boomvalk	Vogel met jaarrond beschermd nest
Buizerd	Vogel met jaarrond beschermd nest
Gierzwaluw	Vogel met jaarrond beschermd nest
Grote gele kwikstaart	Vogel met jaarrond beschermd nest
Havik	Vogel met jaarrond beschermd nest
Huismus	Vogel met jaarrond beschermd nest
Kerkuil	Vogel met jaarrond beschermd nest
Ooievaar	Vogel met jaarrond beschermd nest
Ransuil	Vogel met jaarrond beschermd nest
Roek	Vogel met jaarrond beschermd nest
Slechtvalk	Vogel met jaarrond beschermd nest
Sperwer	Vogel met jaarrond beschermd nest
Steenuil	Vogel met jaarrond beschermd nest
Wespendief	Vogel met jaarrond beschermd nest
Zwarte wouw	Vogel met jaarrond beschermd nest

Tabel 2: Waargenomen vogels met vaste rust- of verblijfplaatsen binnen een afstand van 5 km van het plangebied. Bron: NDFF geraadpleegd op 21-06-2020.

6.1.1.2 Overige informatiebronnen

Op basis van de overige bronnen bevinden zich geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nesten in de gebouwen en bomen in het onderzoeksgebied. Wel is tijdens het door Ecoresult B.V. uitgevoerde vleermuisonderzoek in 2020 in de dennenlaan circa 170 meter ten zuidwesten van het onderzoeksgebied een succesvol broedende ransuil vastgesteld.

6.1.2 Verkennend veldonderzoek

6.1.2.1 *Jaarrond beschermde nesten*

Het plangebied is geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nesten in gebouwen, te weten huismus. Gebouw 1 en 2 zijn tijdens het verkennend veldbezoek geschikt bevonden om vaste rust en verblijfplaatsen van deze soort te herbergen. Huismus kan tot broeden komen onder de dakpannen van beide gebouwen. De vogelschroot onder de dakpannen (zie Afbeelding 10) dicht deze niet voldoende af, met name ter hoogte van de hoeken van het dak. De overige gebouwen zijn ongeschikt door het ontbreken van dakpannen en het ontbreken van geschikte nestopeningen nabij de dakrand, in de gevel of op het dak. Potentieel functioneel leefgebied voor huismus is aanwezig direct grenzend aan het de gebouwen in de vorm van gazons, struiken en struwelen.

Afbeelding 10. Vogelschroot onder de dakpannen van gebouw 1 en 2 (Foto: L. Boon / Ecoresult B.V.).

Voor gierzwaluwen zijn alle gebouwen in het onderzoeksgebied ongeschikt. Voor deze soort is een vrije valruimte van tenminste drie meter onder de nestplek essentieel. Dergelijke ruimte is nergens in het onderzoeksgebied aanwezig aangezien de gebouwen grotendeels te laag zijn en geen geschikte openingen voor deze soort bevatten.

Voor uilensoorten zoals kerkuil en steenuil herbergt het onderzoeksgebied geen geschikte broedplaatsen. In het gebied bevinden zich geen steenuil- en kerkuilnestkasten en in de gebouwen zijn geen geschikte invliegopeningen voor deze uilensoorten aanwezig. Voor oehoe en ooievaar zijn geen geschikte plekken in het plangebied aanwezig. Ooievaarsnesten zijn afwezig. Voor slechtvalk is het plangebied ongeschikt. De bebouwing is voor deze soort te laag en er bevinden zich in het plangebied geen nestkasten gericht op deze soort.

Binnen de begrenzing van het onderzoeksgebied zijn grote bomen en bosschages aanwezig. Op basis van deze redenen kan de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nesten in bomen niet worden uitgesloten. Vooral de bosschage ter hoogte van de ingang van de Antes-locatie evenwijdig aan de Albrandswaardsedijk en de bosschages langs de Nieuwe Dijk zijn geschikt voor dergelijke vaste rust- en verblijfplaatsen, zie Afbeelding 13. Op basis hiervan kan aanwezigheid van soorten als ransuil, boomvalk, buizerd, havik en sperwer niet op voorhand worden uitgesloten.

Roeken broeden in kolonies die zich met name in de oostelijke helft van Nederland bevinden. Kolonies in het westen zijn uiterst zeldzaam. Op basis van deze geografische verspreiding en het feit dat dergelijke kolonies niet bekend en niet waargenomen zijn kan deze soort in het onderzoeksgebied worden uitgesloten. Vaste rust- en verblijfplaatsen van wespandief en zwarte wouw zijn zeldzaam in Nederland. De waarnemingen in Tabel 2 zijn hoogstwaarschijnlijk afkomstig van overvliegende individuen zonder binding met het onderzoeksgebied.

Grote gele kwikstaart is in het westen van het land een zeer zeldzame broedvogel en broedt uitsluitend in de directe nabijheid van (stromend) water. Dit habitat is in het plangebied afwezig waardoor de aanwezigheid van nesten van grote gele kwikstaart op voorhand kan worden uitgesloten.

6.1.2.2 Niet jaarrond beschermde nesten

Het onderzoeksgebied is geschikt voor vogels met niet jaarrond beschermde nesten, zoals spreeuw, koolmees en pimpelmees. Gebouwen 1 en 2 herbergen geschikte invliegmogelijkheden onder de daken en nabij de dakranden. Deze gebouwen zijn daarmee geschikt voor vogels met niet-jaarrond beschermde nesten. Overige gebouwen zijn voor deze soorten ongeschikt omdat ze geen geschikte openingen bevatten. Deze soorten kunnen tevens tot broeden komen in de aanwezige nestkasten in het onderzoeksgebied. De bomen in het onderzoeksgebied zijn tevens geschikt voor vogels met niet jaarrond beschermde nesten zoals ekster, boomkruiper en grote bonte specht. Deze soorten kunnen

nestelen in de solitaire bomen en bosschages in het onderzoeksgebied.

6.1.2.3 *Algemene broedvogels*

Het onderzoeksgebied is geschikt als voortplantingsplaats voor andere algemene broedvogels, te weten kauw, houtduif, Turkse tortel en merel. Algemene vogels kunnen tot broeden komen in bijvoorbeeld de hagen en struiken in het onderzoeksgebied.

6.1.3 Effectbeoordeling en toetsing

6.1.3.1 *Jaarrond beschermde nesten*

Potentieel geschikte voortplantingsplaatsen of vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel leefgebied van soorten met jaarrond beschermde nesten in bebouwing zijn in het plangebied aanwezig. Huismus kan binnen het onderzoeksgebied tot broeden komen.

Door de sloop van de gebouwen kunnen schadelijke effecten optreden op eventueel aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied van huismus. Verbodsbepalingen Art. 3.1 lid 2 (zie Tabel 1) van de Wnb kunnen worden overtreden. Verder kan de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten, van bijvoorbeeld sperwer en buizerd, niet met zekerheid worden uitgesloten.

Nader veldonderzoek is daardoor nodig om te bepalen of:

- Voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied van huismus in het plangebied aanwezig zijn. Dit onderzoek dient te worden uitgevoerd in de periode 1 april – 15 mei (2 veldonderzoeken) of 4 bezoeken tussen 20 maart en 20 juni. De tussenliggende tijd tussen de veldonderzoeken is minimaal 10 dagen. De aanpak voor het nader veldonderzoek is conform de eisen⁹ die het bevoegd gezag hieraan stelt. Indien vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn dient een ontheffing of vergunning in bezit te zijn voordat met verbodsbepaling overtredende werkzaamheden kan worden gestart. De doorlooptijd van de ontheffingsaanvraag is maximaal 6 maanden. Tevens dienen dan mitigerende maatregelen te worden getroffen, zoals het plaatsen van tijdelijke voorzieningen. Deze dienen aanwezig te zijn tenminste 3 maanden voor de start van het werk.
- Zich in het onderzoeksgebied potentieel jaarrond beschermde nesten in bomen bevinden. Dit dient te worden onderzocht middels een controle in de winter (zonder blad) zodat eventuele nesten gemakkelijker waarneembaar zijn. Indien nesten aanwezig zijn dan dient nader onderzoek plaats te vinden.
- Het plangebied is voor overige soorten met jaarrond beschermde nesten (onder andere

⁹ <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-009-Kennisdocument-Huismus-1.0.pdf>

gierzwaluw, ooievaar en slechtvalk) ongeschikt.

Een ontheffingsaanvraag wordt op hoofdlijn getoetst aan de volgende criteria:

- Afwezigheid van reële alternatieven (planning, werkwijze, locatie).
- Wettelijk belang van de werkzaamheden (verschilt per beschermingscategorie).
- Tenslotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort. Dit is onder andere afhankelijk van de ruimtelijke spreiding van de soort in de directe omgeving. Dit kan worden voorkomen door het treffen van voldoende mitigerende/compenserende maatregelen.

6.1.3.2 Niet jaarrond beschermde nesten

Gebouw 1 en 2 zijn potentieel geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen vogels met niet-jaarrond beschermde nesten. Vogels met niet jaarrond beschermde nesten (Categorie 5) zijn vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan en die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. In dezen zijn er geen ecologische omstandigheden waardoor Categorie 5 soorten in het plangebied jaarrond beschermd dienen te zijn. Het betreft een lokaal en regionaal algemene vogels. In de directe omgeving zijn voldoende geschikte structuren die als alternatief gebruikt kunnen worden.

- Schadelijke effecten op Categorie 5 soorten vogels door uitvoering van de werkzaamheden op bezette nesten zijn te voorkomen (in gebruik zijnde vogelnesten mogen in principe nooit worden verstoord) door buiten het broedseizoen te werken (buiten grofweg de periode 1 maart – 15 augustus). Werken binnen het broedseizoen is enkel mogelijk indien er geen bezette nesten worden verstoord. Indien er binnen het broedseizoen gewerkt wordt is voorafgaand aan de werkzaamheden een controle door een deskundig ecooloog noodzakelijk.

6.1.3.3 Algemene vogels

Het plangebied en de directe omgeving van het plangebied is potentieel geschikt als voortplantingsplaats voor algemene vogels. Nesten van algemene vogels vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van de wet. Tijdelijke schadelijke effecten door uitvoering van de werkzaamheden op bezette nesten van algemene vogels zijn onder andere te voorkomen (in gebruik zijnde vogelnesten mogen in principe nooit worden verstoord) door buiten het broedseizoen te

werken (buiten grofweg de periode 1 maart – 15 augustus), of een inspectie te laten uitvoeren door een ecologisch deskundige.

6.2 Soorten Habitatrichtlijn

6.2.1 Bronnenonderzoek

6.2.1.1 Nationale Databank Flora en Fauna

Soort	Soortgroep	Soort	Soortgroep
Bever	Zoogdieren	Tweekleurige vleermuis	Zoogdieren
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	Watervleermuis	Zoogdieren
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	Noordse woelmuis	Zoogdieren
Meervleermuis	Zoogdieren	Rivierrombout	Libellen
Laatvlieger	Zoogdieren	Gevlekte witsnuitlibel	Libellen
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	Platte schijfhoren	Weekdieren

Tabel 3. Waargenomen Habitatrichtlijnsoorten binnen een afstand van 5 km van het plangebied. Bron: NDFF, geraadpleegd 21-06-2021.

6.2.1.2 Overige informatiebronnen

Op basis van de eigen database¹⁰ en het uitgevoerde vleermuisonderzoek in 2020¹¹ zijn geen waarnemingen van vaste rust- en verblijfplaatsen van Habitatrichtlijnsoorten in het onderzoeksgebied bekend. Wel wordt op basis van de genoemde bronnen het onderzoeksgebied intensief gebruikt als foerageergebied en vliegroute door met name gewoon dwergvleermuis en laatvlieger. Tevens zijn er een relatief groot aantal dwergvleermuizen waargenomen langs de Albrandswaardsedijk en in de ten noorden gelegen woonwijk.

6.2.2 Verkennend veldonderzoek

6.2.2.1 Vleermuizen

De gebouwen binnen het plangebied bieden potentie voor vaste rust- en verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen. Daarbij gaat het specifiek om de gebouwen 1 tot en met 6. In deze gebouwen bevinden zich geschikte openingen in de vorm van open stootvoegen, kieren nabij de dakrand en/of spleten onder boeiboorden die door vleermuizen gebruikt kunnen worden als vaste

¹⁰ <https://waarneming.nl>

¹¹ K.C. Fokker, 2020

rust- en verblijfplaats. In de overige gebouwen (7 tot en met 11 en het schapenschuurtje) ontbreken dergelijke openingen waardoor zij ongeschikt zijn voor gebouwbewonende vleermuizen.

De verwachte soorten zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Het plangebied kan voor deze soorten derhalve een functie hebben als zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaats. Tweekleurige vleermuis wordt op basis van verspreidingsgegevens en zijn zeldzame karakter redelijkerwijs niet verwacht in het plangebied. De soort wordt in Nederland voornamelijk in het late najaar (oktober-december), dat is het paar- en overwinteringsseizoen, aangetroffen. Deze soort heeft dan een voorkeur te hebben voor hoogbouw als verblijfplaats. Dergelijke bebouwing is in het plangebied niet aanwezig. Baardvleermuis is die met name voorkomen in bosrijke omgeving of kleinschalig gesloten agrarisch landschap waarbij verblijfplaatsen zich doorgaans bevinden in oude schuurtjes, kerken en zolders. Dergelijke bebouwing is afwezig in het plangebied. Dit in combinatie met de ligging van het plangebied maakt dat het voorkomen van deze soorten redelijkerwijs op voorhand kan worden uitgesloten.

Soort	Zomerverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Winterverblijfplaats	Massawinter-verblijfplaats	Essentieel Foerageergebied	Essentieel Vliegroute
Gewone dwergvleermuis							
Ruige dwergvleermuis							
Laatvlieger							

Tabel 4: Te verwachten soorten en bijbehorende functies.

De bosschages en boomgroepen in het onderzoeksgebied bieden potentie voor vaste rust- en verblijfplaatsen en van boombewonende vleermuizen, te weten watervleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis, zie Afbeelding 13. Daarnaast vormt het halfopen landschap binnen het onderzoeksgebied bestaande uit solitaire bomen, bosschages en gazon potentieel essentieel functioneel leefgebied van de genoemde gebouw- en boombewonende vleermuissoorten, zie Afbeelding 11).

Afbeelding 11. Halfopen landschap in het onderzoeksgebied wat potentieel geschikt is al essentieel functioneel leefgebied voor vleermuizen in de vorm van foerageergebied en/of vliegroute (Foto: L. Boon | Ecoresult B.V.).

6.2.2.2 Amfibieën en reptielen

Het plangebied is ongeschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van door de Habitatrichtlijn beschermde amfibieën en reptielen. Geschikt voortplantingswater of landhabitat voor deze soorten is binnen het onderzoeksgebied afwezig. Bovendien ontbreken deze soorten in de omgeving, wat blijkt uit het bronnenonderzoek, zie Tabel 3.

6.2.2.3 Overige Habitatrichtlijnsoorten

Het onderzoeksgebied bevat geen geschikt habitat voor watergebonden zoogdieren als bever en noordse woelmuis, zeezoogdieren, libellen, weekdieren en vissen die bescherming vanuit de Habitatrichtlijn genieten. De vijver op de Antes-locatie kent harde beschoeide oevers zonder goed ontwikkelde oeervervegetatie en is bovendien vrij troebel, zie Afbeelding 12. Verder zijn er geen beversporen (wissels of vraatsporen) gevonden in en rond de vijver in het groengebied. Het voorkomen van bever kan derhalve ook hier worden uitgesloten. Deze vijver bevat door de schapenbegrazing tevens geen wilderige en gevarieerde oeervervegetatie, waardoor deze tevens ongeschikt is voor waterspitsmuis en noordse woelmuis. Ander open water in de vorm van beken, poelen en rivieren ontbreekt in het onderzoeksgebied. De genoemde soorten komen voor in heldere poldersloten met een goed ontwikkelde watervegetatie, uitgestrekte moerasgebieden en/of in

periodiek overstromende uiterwaarden met bosschages. Dergelijk habitat is in het onderzoeksgebied afwezig waardoor aanwezigheid van deze soort kan worden uitgesloten. Wel vormen de rivieroever van de Oude Maas ten zuiden van het onderzoeksgebied geschikt leefgebied voor bever. Externe werking van trillende bouwwerkzaamheden (zoals heien) kan op deze soort niet worden uitgesloten.

Afbeelding 12. Vijver op de Antes-locatie (Foto: L. Boon | Ecoresult B.V.).

6.2.3 Effectbeoordeling en toetsing

Aanwezigheid van vleermuizen in gebouwen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger) is in de bebouwing binnen het plangebied niet uit te sluiten. De werkzaamheden (sloop/nieuwbouw) kunnen invloed hebben op mogelijk aanwezige verblijfplaatsen. Hierdoor kunnen de verbodsbepalingen Art 3.5 lid 2 en 4 (zie Tabel 1) van de Wnb worden overtreden. Verblijfplaatsen kunnen aanwezig zijn in de spouwmuur en onder de daken, toegankelijk via open stootvoegen en spleten onder boeiboorden en dakranden, van gebouw 1 tot en met 6.

Nader onderzoek is nodig in de periode 15 mei tot 15 juli middels 3 bezoeken en tussen 15 augustus en 1 oktober middels 3 bezoeken om te bepalen of:

- voortplantingsplaatsen en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en/of laatvlieger aanwezig zijn binnen en grenzend aan het plangebied. De tussenliggende tijd tussen de veldonderzoeken is minimaal 20 dagen. De aanpak voor het

nader veldonderzoek is conform de eisen¹² die het bevoegd gezag hieraan stelt. Indien vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn en de verblijfplaatsen door de werkzaamheden niet kunnen worden ontzien dient een ontheffing of vergunning in bezit te zijn voordat met verstorende werkzaamheden kan worden gestart. Tevens dienen dan mitigerende maatregelen te worden getroffen, zoals het plaatsen van tijdelijke voorzieningen. Per vleermuissoort en per functie functie kunnen andere gewenningsperioden gelden.

De doorlooptijd van de ontheffingsaanvraag is maximaal 6 maanden. Een ontheffingsaanvraag wordt op hoofdlijn getoetst aan de volgende criteria:

- Afwezigheid van reële alternatieven (planning, werkwijze, locatie).
- Wettelijk belang van de werkzaamheden (verschilt per beschermingscategorie).
- Tenslotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Dit is onder andere afhankelijk van de ruimtelijke spreiding van de soort in de directe omgeving. Dit kan worden voorkomen door het treffen van voldoende mitigerende/compenserende maatregelen.

	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december
gewone dwergvleermuis												
ruige dwergvleermuis												
laatvlieger												
zomerverblijfplaatsen												
zomer-/kraamverblijfplaatsen												
paarverblijfplaatsen/zwermpplaatsen												

Tabel 5: Onderzoeksperiode vleermuizen.

Aanwezigheid van boombewonende vleermuizen (watervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis) is in het onderzoeksgebied niet uit te sluiten. Indien er bomen worden gekapt dient nader onderzoek plaats te vinden naar deze vleermuissoorten. Dit onderzoek dient te worden uitgevoerd middels een bezoek in de periode 1 december – 1 maart waarbij eventuele boomgaten met behulp van een endoscoop worden gecontroleerd op overwinterende vleermuizen. Indien geschikte locaties aanwezig zijn dient nader onderzoek plaats te vinden.

Indien er trillende bouwwerkzaamheden (zoals heien) plaatsvinden kan externe werking als gevolg van deze werkzaamheden op bever niet worden uitgesloten. In dat geval dient nader onderzoek middels

¹² Vleermuisprotocol 2020

wildcamera's en of veldonderzoek plaats te vinden om het verstorende effect van de werkzaamheden op bever te bepalen.

6.3 Nationaal beschermde soorten

6.3.1 Bronnenonderzoek

6.3.1.1 Nationale Databank Flora en Fauna

Soort	Soortgroep	Provinciale vrijstelling Zuid- Holland	Soort	Soortgroep	Provinciale vrijstelling Zuid- Holland
Gewone zeehond	Zeezoogdieren	Nee	Kleine watersalamander	Amfibieën	Ja
Bosmuis	Zoogdieren	Ja	Meerkikker	Amfibieën	Ja
Bunzing	Zoogdieren	Ja	Grote vos	Dagvlinders	Nee
Dwergmuis	Zoogdieren	Ja	Iepenpage	Dagvlinders	Nee
Dwergspitsmuis	Zoogdieren	Ja	Dreps	Vaatplanten	Nee
Egel	Zoogdieren	Ja	Kartuizer Anjer	Vaatplanten	Nee
Haas	Zoogdieren	Ja	Ruw pazelzaad	Vaatplanten	Nee
Hermelijn	Zoogdieren	Ja	Wilde ridderspoor	Vaatplanten	Nee
Huisspitsmuis	Zoogdieren	Ja	Akkerboterbloem	Vaatplanten	Nee
Konijn	Zoogdieren	Ja	Glad biggenkruid	Vaatplanten	Nee
Ree	Zoogdieren	Ja	Groot spiegelklokje	Vaatplanten	Nee
Rosse woelmuis	Zoogdieren	Ja	Kleine wolfsmelk	Vaatplanten	Nee
Steenmarter	Zoogdieren	Nee	Kruiptijm	Vaatplanten	Nee
Veldmuis	Zoogdieren	Ja	Muurbloem	Vaatplanten	Nee
Vos	Zoogdieren	Ja	Naaldenkervel	Vaatplanten	Nee
Wezel	Zoogdieren	Ja	Schubvaren	Vaatplanten	Nee
Alpenwatersalamander	Amfibieën	Nee	Smalle raai	Vaatplanten	Nee
Bastaardkikker	Amfibieën	Ja	Stijve wolfsmelk	Vaatplanten	Nee
Bruine kikker	Amfibieën	Ja	Wilde weit	Vaatplanten	Nee
Gewone pad	Amfibieën	Ja	Wolfskers	Vaatplanten	Nee

Tabel 6. Waargenomen Nationaal beschermde soorten (Andere soorten § 3.3 Wnb) binnen een afstand van 5 km van het plangebied. Bron: NDFF, geraadpleegd 21-06-2021.

6.3.1.2 Overige informatiebronnen

Op basis van de eigen database¹³ zijn geen waarnemingen van groeiplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van Nationaal beschermde soorten in het onderzoeksgebied bekend. Het steenmarteronderzoek in 2020¹⁴ heeft aangetoond dat het terrein ten zuiden van het onderzoeksgebied leefgebied is van deze soort. Getuige de hoeveelheid waarnemingen (totaal 2) wordt dit leefgebied echter zeer beperkt gebruikt. Het cameraonderzoek en de database hebben

¹³ <https://waarneming.nl>

¹⁴ De Haan, 2020

tevens aangetoond dat konijnen veel gebruik maken van de gehele Antes-locatie.

6.3.2 Verkennend veldonderzoek

6.3.2.1 *Vaatplanten*

Tijdens het verkennend veldonderzoek zijn geen beschermde planten aangetroffen. Daarnaast zijn geen oude (kalk-)muren – geschikt voor muurbloem of andere muurvegetatie – aanwezig in het plangebied. Door de ligging van het plangebied met sterk gecultiveerde vegetatie en beplanting zijn geschikte groeiplaatsen voor soorten als dreps, kartuizer anjer, ruw parelzaad, smalle raai en wilde ridderspoor in het plangebied derhalve afwezig.

6.3.2.2 *Zoogdieren*

Het onderzoeksgebied is potentieel geschikt voor steenmarter. Het gaat daarbij vooral om de bosschages en boomgroepen langs de Albrandswaardsedijk en langs de Nieuwe Dijk, Afbeelding 13. Hier kunnen zich vaste rust- en verblijfplaatsen van steenmarter bevinden in oude konijnenpijpen of andere hopen. Essentieel functioneel leefgebied en vaste rust- en verblijfplaatsen kunnen van deze soort derhalve niet worden uitgesloten. Zeker omdat steenmarter tijdens het steenmarteronderzoek ten zuiden van het onderzoeksgebied is waargenomen, zie paragraaf 6.3.1.2. Alle gebouwen (1 t/m 11) zijn vanwege het ontbreken van geschikte inkruipopeningen voor steenmarter ongeschikt. Het onderzoeksgebied is tevens geschikt voor algemene soorten waarvoor in Zuid-Holland een provinciale vrijstelling geldt. Dit betreffen o.a. egel, konijn en verschillende soorten (spits-) muizen. Konijn is tijdens het verkennend veldonderzoek dan ook veelvuldig in het onderzoeksgebied waargenomen.

Afbeelding 13. Te onderzoeken bosschages voor jaarrond beschermde nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen en steenmarter.

6.3.2.3 Amfibieën

Het plangebied is enkel geschikt als terrestrisch habitat voor Nationaal beschermde soorten amfibieën waarvoor in Zuid-Holland een vrijstelling geldt, zoals gewone pad en bruine kikker. Overige beschermde amfibieën worden niet verwacht. Geschikt open water is in het plangebied niet aanwezig.

6.3.2.4 Overige soorten

Beschermde vissen worden niet verwacht. Geschikt open water is in het plangebied niet aanwezig. Grote vos is erg zeldzaam in Nederland en waarnemingen betreffen vooral zwervende individuen. Daarnaast kent de soort iep als voornaamste waardplant. Deze boomsoort is in het onderzoeksgebied niet of nauwelijks aanwezig. Op basis hiervan en de zeldzaamheid kan grote vos in het plangebied worden uitgesloten.

6.3.3 Effectbeoordeling en toetsing

Het onderzoeksgebied is potentieel geschikt voor steenmarter. Essentieel functioneel leefgebied en vaste rust- en verblijfplaatsen kunnen van deze soort niet worden uitgesloten. Indien bomen en/of bosschages worden gekapt dient nader onderzoek plaats te vinden om de aanwezigheid van steenmarter vast te stellen. Dit kan onderzocht worden door gedurende tenminste 6 weken in de periode april- augustus meerdere cameravallen te plaatsen. Deze camera's dienen op strategische plekken geplaatst te worden op basis van habitat, wissels en sporen. Deze onderzoeksmethodiek is gebaseerd op de onderzoeksrichtlijnen van de provincie Noord-Brabant voor kleine marterachtigen¹⁵.

Verder is het onderzoeksgebied geschikt voor Nationaal beschermde soorten waarvoor in de provincie Zuid-Holland een vrijstelling geldt, zoals algemene (spits)muizen, egel, konijn, gewone pad en bruine kikker. Nader onderzoek naar deze soorten is niet noodzakelijk. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht. Dit houdt in dat indien mogelijk schadelijke effecten op soorten zoals gewone pad, bruine kikker, egel en muizen zoveel mogelijk dienen te worden voorkomen. Te denken valt aan het verplaatsen van dieren naar veilige locaties buiten het werkgebied indien zij aangetroffen worden tijdens de werkzaamheden, of daar direct aan voorafgaand.

Specifiek voor konijn geldt:

- De dieren dienen weg gevangen te worden en op een geschikt leefgebied dichtbij teruggeplaatst worden. Zorg ervoor dat het gebied tijdens de werkzaamheden niet meer bereikbaar is voor de dieren zodat deze zich niet opnieuw vestigen in het plangebied. Het wegvangen dient te gebeuren door een deskundig ecooloog.
- Werk tijdens het bouwrijp maken van het plangebied in één richting of in fases zodat dieren kunnen vluchten. Zorg hier wel voor dat ze in deze richting kunnen vluchten naar een ander geschikt leefgebied.

Verdergaande op bovenstaande dienen alternatieve vaste rust- en verblijfplaatsen voor konijn gecreëerd te worden. Deze soort heeft namelijk moeite met het zelf opnieuw maken van burchten en pijpen bij verlies van bestaande. Daarnaast kan op deze manier gestuurd worden in de kolonisatie van konijnen.

Voor overige niet-vrijgestelde Nationaal beschermde soorten is het plangebied ongeschikt.

¹⁵ Bouwens, 2017

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 *Algemeen*

In opdracht van Staat Bouwmanagement heeft Ecoresult B.V. een quickscan uitgevoerd voor het plangebied genaamd: Antes-locatie, Poortugaal. De aanleiding voor dit verzoek is de voorgenomen sloop/nieuwbouw van de panden binnen het plangebied (zie verder hoofdstuk 3.3). Deze voorgenomen ontwikkelingen kunnen schadelijke effecten hebben op beschermde soorten en natuurgebieden.

7.2 *Beschermde gebieden*

7.2.1 Wet natuurbescherming

7.2.1.1 *Natura 2000*

Vanwege de grootte van het plangebied, de afstand van 16 km tot dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied met stikstofgevoelig habitat en de veranderende gebruiksfase kunnen negatieve effecten in het kader van stikstofdepositie op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden niet op voorhand worden uitgesloten. Nader onderzoek in de vorm van een AERIUS-berekening is noodzakelijk om het effect van de veranderende gebruiksfase te toetsen. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is mogelijk noodzakelijk.

Het Natura 2000-gebied Oude Maas kent voor bever een instandhoudingsdoelstelling. Indien heiwerkzaamheden of andere trilwerkzaamheden plaatsvinden dient aanvullend onderzoek naar bever plaats te vinden. In dergelijk geval kunnen negatieve effecten als gevolg van deze werkzaamheden op bever namelijk niet worden uitgesloten.

7.2.2 Omgevingsverordening Zuid-Holland

Op basis van de afstand tot het plangebied en de aard van de werkzaamheden valt op voorhand uit te

sluiten dat de activiteiten negatieve effecten hebben op het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Belangrijke weidevogelgebied en Strategische reservering natuur. Nader onderzoek is niet noodzakelijk. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.

7.3 *Beschermde houtopstanden*

Het plangebied bevindt zich (gedeeltelijk) buiten de bebouwde kom en er zijn kapwerkzaamheden gepland waarbij houtopstanden groter dan 10 are of 20 bomen in een rij gekapt of gerooid (ontwortelen) worden.

In dit geval dient ten minste 6 weken vóór het vellen een kapmelding gedaan te worden bij de provincie. Binnen drie jaar nadat een houtopstand is geveld dient op de plaats van velling te worden herplant of moet er sprake zijn van een natuurlijke verjonging.

Als Gedeputeerde Staten het kappen niet toestaan, dan wordt dat binnen 6 weken gemeld aan de melder en de grondeigenaar

7.4 *Beschermde soorten*

7.4.1 Soorten Vogelrichtlijn

7.4.1.1 *Jaarrond beschermde nesten*

De voorgenomen ontwikkelingen kunnen leiden tot schadelijke effecten op potentieel aanwezige verblijfplaatsen en functioneel leefgebied van huismus. Nader veldonderzoek voor gebouw 1 en 2 is nodig. Indien huismus aanwezig is en een overtreding van een verbodsbepaling niet kan worden voorkomen, dient een ontheffing of vergunning te worden aangevraagd.

De doorlooptijd van de ontheffingsaanvraag is maximaal 6 maanden. Tevens dienen dan mitigerende maatregelen te worden getroffen, zoals het plaatsen van voorzieningen. Deze dienen aanwezig te zijn tenminste 3 maanden voor de start van het werk.

Indien bosschages en/of boomgroepen in het onderzoeksgebied worden gekapt dient nader onderzoek naar potentieel jaarrond beschermde nesten in bomen plaats te vinden. Dit dient te worden onderzocht middels een controle in de winter (zonder blad) zodat eventuele nesten gemakkelijker waarneembaar zijn. Indien geschikte nesten aanwezig zijn dient nader onderzoek te worden uitgevoerd.

Overige Vogelrichtlijnsoorten met jaarrond beschermde nesten worden niet verwacht.

7.4.1.2 *Algemene vogels en niet jaarrond beschermde nesten*

Schadelijke effecten door uitvoering van de werkzaamheden op bezette nesten van vogels met niet jaarrond beschermde nesten en algemene vogels zijn te voorkomen (in gebruik zijnde vogelnesten mogen in principe nooit worden verstoord) door buiten het broedseizoen te werken (buiten grofweg de periode 1 maart – 15 augustus). Werken binnen het broedseizoen is enkel mogelijk indien er geen bezette nesten worden verstoord. Indien er binnen het broedseizoen gewerkt wordt is voorafgaand aan de werkzaamheden een controle door een deskundig ecooloog noodzakelijk.

7.4.2 Soorten Habitatrichtlijn

7.4.2.1 *Vleermuizen*

De voorgenomen ontwikkelingen leiden tot een negatief effect op potentieel aanwezige voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger). Hierdoor kunnen de verbodsbepalingen Art 3.5 lid 2 en 4 (zie Tabel 1) van de Wnb worden overtreden. Nader onderzoek is nodig. Indien voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn én door de werkzaamheden een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming wordt overtreden dient een ontheffing of vergunning in bezit te zijn voordat met de werkzaamheden kan worden gestart. De doorlooptijd van de ontheffingsaanvraag is maximaal 6 maanden. Tevens dienen dan mitigerende maatregelen te worden getroffen, zoals het plaatsen van tijdelijke voorzieningen. Deze dienen aanwezig te zijn tenminste 3 maanden voor de start van het werk, maar hier zijn striktere uitzonderingen op mogelijk.

Aanwezigheid van boombewonende vleermuizen (watervleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis) is in het onderzoeksgebied niet uit te sluiten. Indien er bomen worden gekapt dient nader onderzoek plaats te vinden naar deze vleermuissoorten. Dit onderzoek dient te worden uitgevoerd middels een bezoek in de periode 1 december – 1 maart waarbij eventuele boomgaten met behulp van een endoscoop worden gecontroleerd op overwinterende vleermuizen.

Indien er trillende bouwwerkzaamheden (zoals heien) plaatsvinden kan externe werking als gevolg van deze werkzaamheden op bever niet worden uitgesloten. In dat geval dient nader onderzoek middels wildcamera's en of veldonderzoek plaats te vinden om het verstorende effect van de werkzaamheden

op bever te bepalen.

Overige Habitatrichtlijnsoorten worden niet verwacht.

7.4.3 Nationaal beschermde soorten

Het onderzoeksgebied is potentieel geschikt voor steenmarter. Essentieel functioneel leefgebied en vaste rust- en verblijfplaatsen kunnen van deze soort niet worden uitgesloten. Indien bomen en/of bosschages worden gekapt dient nader onderzoek plaats te vinden om de aanwezigheid van steenmarter vast te stellen.

Het plangebied is verder potentieel geschikt voor Nationaal beschermde faunasoorten welke vrijgesteld zijn van een ontheffing in de provincie Zuid-Holland. Voor deze soorten is er geen ontheffing vereist en nader onderzoek is niet noodzakelijk. Wel geldt voor deze soorten de algemene zorgplicht. Dit houdt in dat indien mogelijk schadelijk effect op soorten zoals gewone pad, konijn, bruine kikker, egel en muizen zoveel mogelijk dient te worden voorkomen. Te denken valt aan het verplaatsen van dieren naar veilige locaties buiten het werkgebied indien zij aangetroffen worden tijdens de werkzaamheden.

Specifiek voor konijn geldt:

- De dieren dienen weg gevangen te worden en op een geschikt leefgebied dichtbij teruggeplaatst worden. Zorg ervoor dat het gebied tijdens de werkzaamheden niet meer bereikbaar is voor de dieren zodat deze zich niet opnieuw vestigen in het plangebied. Het wegvangen dient te gebeuren door een deskundig ecooloog.
- Werk tijdens het bouwrijp maken van het plangebied in één richting of in fases zodat dieren kunnen vluchten. Zorg hier wel voor dat ze in deze richting kunnen vluchten naar een ander geschikt leefgebied.

Verdergaande op bovenstaande dienen een alternatieve vaste rust- en verblijfplaatsen voor konijn gecreëerd te worden. Deze soort heeft namelijk moeite met het zelf opnieuw maken van burchten en pijpen bij verlies van bestaande. Daarnaast kan op deze manier gestuurd worden in de kolonisatie van konijnen.

7.5 Samenvatting benodigd onderzoek

	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december
Vleermuizen -gebouw												
Vleermuizen -boom												
Huismus												
Nestencheck												
Marterachtigen												
Bever												
Natura 2000												
Kapmelding												

Tabel 7: Samenvatting benodigd nader onderzoek. Met geel nader onderzoek mogelijke sloop gebouwen en oranje nader onderzoek bomenkap/ trillende bouwwerkzaamheden.

7.6 Aanbevelingen

Los van de onderzoeksresultaten, maar als duurzame inrichtingsmaatregel "inclusief bouwen voor vleermuizen en vogels, heeft het de ecologische voorkeur om rekening te houden met de wensen van vleermuizen en vogels in het nieuwe ontwerp. In het ontwikkelen van de nieuwe situatie zijn kansen om het gebied natuurvriendelijker te maken door bijvoorbeeld:

- Het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, structuurrijke begroeiing en hierop afgestemd beheer.
- Ook kan er gekozen worden om in de nieuwe situatie inbouwkasten voor vleermuizen en broedvogels op te nemen.
- Het natuurinclusief bouwen van de nieuwbouw. Gedacht kan worden aan groene gevels, dakbeplanting en nestkasten in gevels. Zie voor meer informatie bv. <https://ecoresult.nl/dienst/natuurinclusief-bouwen/>.

8 Geraadpleegde bronnen

8.1 *Literatuur*

- Bouwens, S. 2017. Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Provincie Noord-Brabant, Den Bosch
- Fokker, K.C., 2020. Nader onderzoek vleermuizen. In het kader van de Wet natuurbescherming Plangebied: Kliniek 2 Antes, Poortugaal. Kenmerk ER20201012v02. Ecoresult B.V., Dordrecht.
- Haan, M.S. de, 2020. Aanvullend onderzoek steenmarter. In het kader van de Wet natuurbescherming. Plangebied: Kliniek 2 Antes, Poortugaal. Kenmerk ER20200622v01. Ecoresult B.V., Dordrecht.

8.2 *Internet*

Beschermde gebieden & soorten

- <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>
- <https://pzh.maps.arcgis.com/>

Kadastrale Kaarten

- <https://bagviewer.kadaster.nl/lvbag/bag-viewer/index.html>

Kennisdocumenten soorten

- <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Nationale Databank Flora en Fauna

- <https://ndff-ecogrid.nl/>

Natuurwetgeving

- www.rvo.nl
- <https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/aanvraag-wet-natuurbescherming.html>

PDOK – Publieke Dienstverlening op de Kaart

- <http://pdokviewer.pdok.nl>

Vleermuisprotocol 2021

- <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/downloads/category/20?download=812>

Bijlage 1 Foto-impressie onderzoeksgebied

Afbeelding gebouw 1. Potenties voor huismus en gebouwbewonende vleermuizen aanwezig.

Afbeelding gebouw 2. Potenties voor huismus en gebouwbewonende vleermuizen aanwezig.

Afbeelding gebouw 3. Potenties voor gebouwbewonende vleermuizen aanwezig

Afbeelding gebouw 4. Potenties voor gebouwbewonende vleermuizen aanwezig.

Afbeelding gebouw 5. Potenties voor gebouwbewonende vleermuizen aanwezig.

Afbeelding gebouw 6. Potenties voor gebouwbewonende vleermuizen aanwezig.

Afbeelding gebouw 7. Potenties beschermde soorten afwezig.

Afbeelding gebouw 8. Potenties beschermde soorten afwezig.

Afbeelding gebouw 9. Potenties beschermde soorten afwezig.

Afbeelding gebouw 10. Potenties beschermde soorten afwezig.

Afbeelding gebouw 11. Potenties beschermde soorten afwezig.